

Årsrapport for

AGDER ENERGI PENSJONSKASSE

2017

1. Nøkkeltall 2013 - 2017

Alle kronestørrelser i hele 1.000

Fra driftsregnskapet:	2017	2016	2015	2014	2013
Premie	90 840	107 049	100 167	105 930	94 925
Finansinntekter - investeringsvalgporteføljen	203 822	112 656	125 515	194 263	177 936
Pensjonsutbetalinger(nto)	63 696	64 904	58 822	56 459	50 718
Drifts- og forvaltningskostnader	7 912	7 163	7 291	6 842	4 351
Pensjonskapital mv.	1 554 200	1 500 356	1 446 671	1 476 539	1 401 124
Premiefond	739 918	622 222	653 634	410 932	266 878
Administrasjonsreserve (4%)	62 168	60 014	57 867	59 062	56 045
Risikoutjevningfond	0	0	0	5 932	5 932
Tilleggsavsetninger	69 752	69 752	10 537	10 537	10 861
Egenkapital	264 583	249 553	212 666	202 415	137 386
Ansvarlig lån	0	0	0	0	40 000
Forvaltningskapital	2 644 910	2 466 355	2 356 580	2 140 530	1 895 412
Forholdstall:					
Verdijustert avkastning	9,30 %	5,50 %	6,40 %	11,20 %	11,70 %
Kapitaldekning	IR	IR	10,68 %	11,14 %	11,18 %
Medlemmer(antall):					
Premiebetalende medlemmer/aktive	405	433	464	503	538
Fripoliser/ oppsatte rettigheter	508	511	506	512	511
Pensjonister(antall):					
Sum pensjonister	692	689	686	664	646
<i>Alderspensjon</i>	<i>451</i>	<i>440</i>	<i>431</i>	<i>398</i>	<i>372</i>
<i>Uførepensjon</i>	<i>83</i>	<i>85</i>	<i>90</i>	<i>93</i>	<i>100</i>
<i>Etterlattepensjon</i>	<i>153</i>	<i>157</i>	<i>157</i>	<i>163</i>	<i>165</i>
<i>Barnepensjon</i>	<i>5</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>10</i>	<i>9</i>
Totalt forsikrede	1605	1633	1656	1679	1 695

2. Formål

Pensjonskassens formål er å yte pensjoner til medlemmene og deres etterlatte i henhold til forsikringsavtalene.

3. Organisasjon og ledelse

Agder Energi Pensjonskasse er pensjonskasse for ansatte i Agder Energi - konsernet. Pensjonskassen ble opprettet 1. januar 2003. Det er en pensjonskasse med offentlig tjenstepensjonsordning og vilkårene er i tråd med inngått avtaleverk mellom arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner. Pensjonskassen administrerer også 2 pensjonsordninger som er regulert etter Lov om Foretakspensjon.

Pensjonskassen er en selvstendig juridisk enhet med eget styre. Inntil 4 styremedlemmer er utnevnt av konsernstyret i Agder Energi, herav ett eksternt styremedlem, mens 2 representanter er valgt blant de aktive medlemmene.

Pensjonskassens styre

Styret hadde ved utgangen av 2017 følgende sammensetning:

Styreleder	: Jone Corneliussen	Oppnevnt av Agder Energi AS
Styremedlem	: Stein Johnsgård	Oppnevnt av Agder Energi AS
Styremedlem/ eksternt:	Ann – Lisbeth Reisænen	Oppnevnt av Agder Energi AS
Styremedlem	: Oddvar Berli	Oppnevnt av ansattes organisasjoner
Styremedlem	: Øyvind Østensen	Oppnevnt av ansattes organisasjoner
Varamedlem	: Gro Granås Brattland	Varamedlem for Oddvar Berli
Varamedlem	: Arnt Haugland	Varamedlem for Øyvind Østensen

Administrasjon

Pensjonskassen har ingen egne ansatte. Administrative tjenester (daglig ledelse, finansoppfølging, pensjonsutbetalinger, aktuar, regnskap, erstatningsutmåling og registerføring av rettigheter) kjøpes av Gabler AS.

Arne Gunnar Holvik, Gabler AS, er pensjonskassens daglige leder.

Hege Hultgren, Gabler AS, er pensjonskassens ansvarshavende aktuar og forsikringstekniske konsulent.

Revisjonsselskapet PricewaterhouseCoopers AS er pensjonskassens revisor.

Pensjonskassen er under tilsyn av Finanstilsynet.

Katastrofereassuranse

Pensjonskassen har etablert katastrofereassuranse i selskapet Arch Re som dekker inntil mnok 100. Egenandelen utgjør mnok 9.

4. Årsberetning

4.1 Styrets arbeid

Styrets arbeid i 2017 har i hovedsak vært oppgaver knyttet til ordinær drift av pensjonskassen, medlemmenes rettigheter, arbeid knyttet til finansforvaltningen og risikoanalyser. Styret gjennomgår forvaltningsstrategien årlig eller oftere ved behov. Pensjonskassens økonomiske utvikling følges gjennom månedlige forvaltnings- og risikorapporter, samt kvartalsregnskap. Styret har løpende fokus på pensjonskassens risikobærende evne og kapitalsituasjon.

Det har i løpet av året vært avholdt 7 styremøter, og styret har behandlet 49 saker.

Godtgjørelse til styret utgjør tnoK 120.

4.2 Redegjørelse for årsregnskapet

Årsregnskapet er ført etter gjeldende regler og forskrifter for pensjonskasser og pensjonskassens eiendeler og gjeld er beregnet og verdsatt ut fra disse bestemmelsene. I tråd med gjeldende bokføringsforskrift, skal pensjonskassens totale midler fordeles mellom investeringsvalgporteføljen (forsikringsfond) og selskapsporteføljen (egenkapital). Investeringsvalgporteføljen og selskapsporteføljen forvaltes samlet og etter samme kapitalforvaltningsstrategi. Finansinntekter og -kostnader er i regnskapet fordelt pro rata mellom investeringsvalgporteføljen og selskapsporteføljen. Fordelingsgrunnlaget er balanseverdiene av forsikringsfondene og egenkapitalen.

Resultat og resultatdisponering 2017

Resultat:	Tall i 1000 kr
Risikoresultat	-352
Renteresultat	149 546
Kostnadsresultat	-497
Samlet resultat	148 697
Rentegarantipremie og fortjenesteelement	7 605
Teknisk resultat før disponering	156 302
Disponert til tilleggsavsetninger	0
Netto resultat	156 302
Disponert til premiefond	-149 546
Resultat etter disponering	6 756
Resultat fra selskapsporteføljen (ikke-teknisk resultat)	22 738
Skattekostnad	-14 464
Totalresultat	15 030
Disponert fra risikoutjevningfond	0
Disponert til egenkapital	15 030

Premiereserven er beregnet med grunnlagsrente (garantert rente) på 3 %. Ny opptjening etter 1. januar 2012 opptjenes på 2,5% grunnlagsrente, mens det etter 1. januar 2015 benyttes 2 % grunnlagsrente på ny opptjening.

Finansiell stilling

Finansresultatet utgjorde mnoK 226,8. Verdijustert avkastning på forvaltningskapitalen utgjorde 9,3 %.

Tilleggsavsetningene utgjør mnoK 69,8 ved årets slutt. Premiefondet utgjør mnoK 739,9.

Styret vurderer at pensjonskassens bufferkapitalsituasjon er tilfredsstillende. I tillegg til innbetalt ansvarlig kapital, har Agder Energi AS stillet en garanti for kapitaldekningen i pensjonskassen på nok 10.

Forvaltede midler per 31.12.2017 utgjorde nok 2.645.

4.3 Forsikringsvirksomheten

Pensjonsordningen er en bruttoordning, tilsvarende de ordningene som gjelder i kommunal sektor. Pensjonskassens ytelser er alders-, uføre-, etterlatte - og barnepensjon. Pensjonene reguleres i henhold til regelverket i offentlig pensjon. Ordningen ble i 2007 lukket for nye medlemmer.

Ordningen finansieres ved at arbeidsgiver og ansatte innbetaler en bestemt andel av de ansattes lønn til pensjonskassen, som forvalter midlene.

Fra 2011 forvalter pensjonskassen også to mindre pensjonsordninger etter Lov om Foretakspensjon.

Pensjonskassens dødelighetsgrunnlag er K2013.

4.4 Markedsutvikling

Aksjemarkedet:

I likhet med 2016 var 2017 et svært godt år i aksjemarkedene. Oppgangen i 2017 var bemerkelsesverdig stødig. Mens det største fallet i det amerikanske aksjemarkedet i 2016 var på rundt 14 %, falt markedet i fjor med noen få prosent på det meste. Den brede amerikanske indeksen S&P 500 steg i alle årets måneder. Indeksen har steget 12 måneder på rad før, men aldri alle månedene i løpet av ett år.

Verdensindeksen MSCI World steg med 16,2 % målt i norske kroner i løpet av året. Valutasikret til norske kroner var indeksen opp 18,4 %. Det var også en sterk utvikling i det norske aksjemarkedet i 2017, hvor hovedindeksen på Oslo Børs, OSEBX, steg 19,1 % i løpet av året. Best aksjemarkedsutvikling var det i den fremvoksende delen av verden. Vekstmarkedsindeksen MSCI Emerging Markets var opp 30,4 % målt i norske kroner i 2017.

Bakgrunnen for aksjeoppgangen må sees i sammenheng med gode makrotall og fortsatt lave renter. Vekstutsiktene på verdensbasis og i Europa har for første gang på lang tid blitt oppjustert. I følge IMF akselererte veksten i 2017 i rundt tre av fire av verdens land, som er den høyeste andelen siden 2010. En forklaringsfaktor for vekstøkningen er at økningen i verdenshandelen igjen har tatt seg opp. Det at den globale etterspørselen har økt gjenspeiles i råvareprisene, f.eks. så økte prisen på olje og kobber i løpet av året.

Et annet tegn på den gode økonomiske tilstanden er nedgangen i arbeidsledighet på begge sider av Atlanteren. I eurosonen er nå ledigheten på 8,7 %, ned over 1 prosentpoeng i løpet av det siste året. I USA er ledigheten helt nede på 4,1 %, det laveste nivået siden 2000. Lønnsveksten har likevel ikke økt i takt med nedgangen i arbeidsledigheten slik man vanligvis opplever.

Rentemarkedet:

I løpet av 2017 har lange statsrenter i USA, Storbritannia og Norge knapt endret seg. Alle har falt rundt 5 punkter. Dette skjuler det faktum at det har vært bevegelser i rentenivået og alle statsrentene har beveget seg i (individuelle) bånd på 50-60 punkter. Det er verdt å merke seg at lange renter i USA har sunket noe i løpet av året, samtidig som korte renter har gått opp.

Gjennom 2017 falt kredittpåslagene til nye rekordnivåer. Fallet var særlig stort for obligasjoner med svak kredittrating. Utviklingen i Merrill Lynch Global High Yield Constrained Index, som steg 7,4 % i 2017, reflekterer dette. De lave statsrentene gjenspeiles i avkastning på den statsobligasjonstunge Barclays Global Aggregate Index som valutasikret til norske kroner steg 2,3 % i 2017.

4.5 Risikoeksponering

Pensjonskassens eiendeler skal forvaltes slik at de i forhold til arten av kassens forpliktelser, forvaltes under hensyn til sikkerhet, risikospredning, avkastning og likviditet. Pensjonskassen skal sørge for en tilstrekkelig variasjon og spredning i plasseringene.

Pensjonskassens risikoprofil og kapitalforvaltningsstrategi er fastlagt ut fra at medlemmenes rettigheter til enhver tid skal være fullt sikret ut fra de lover, regler og forskrifter som er fastsatt for pensjonskasser.

Organisering og ansvarsdeling:

Styret i pensjonskassen har det overordnede ansvaret for organiseringen av kapitalforvaltningen. Daglig leder skal sørge for at den daglige forvaltningen er ordnet på betryggende måte. Pensjonskassen har etablert en investeringskomite på 3 medlemmer som bistår pensjonskassen i forvaltningen. I tillegg benytter pensjonskassen bruker konsultentselskapet Gabler Investment Consulting AS som rådgiver. Gabler Investment Consulting AS har også ansvaret for finansrapporteringen. Styret har fastsatt retningslinjer for bruk av fullmakter.

Pensjonskassens verdipapirforvaltning er i hovedsak organisert gjennom bruk av fond.

Risikostyring:

Pensjonskassens kapitalforvaltningsstrategi gir klare rammer for plasseringsformer og aktivsammensetning. I strategien er både strategisk porteføljesammensetning og frihetsgrader definert. Det er her lagt stor vekt på krav om diversifisering og risikospredning. Strategien gir klare rammer for hvilken risiko som aksepteres i forvaltningen.

Pensjonskassen foretar stresstester basert på Finanstilsynets mal for slike tester og rapporterer til Finanstilsynet halvårlig. I tillegg utarbeides kvartalsvis risikorapport. Pensjonskassen foretar også en alternativ markedsrisikoberegning i form av en "Value at risk" analyse.

Kapitalforvaltningsstrategiens risikoprofil:

Aksjeandelen utgjorde ved årets slutt 36,5%. Pensjonskassens kapitalforvaltningsstrategi angir en strategisk aksjeandel i referanseporteføljen på 35%, med 30% og 45% som min/max-posisjon. Pensjonskassen har investert 22,1 % av porteføljen i alternative plasseringer. Eiendomsfond utgjør 12,2 %. Obligasjonsporteføljen utgjør samlet 22,5%, hvorav norske obligasjoner utgjør 12,9 %, globale obligasjoner utgjør 4,8 % og global high yield utgjør 4,8 %.

Derivater kan benyttes i forbindelse med valutasikring og i den øvrige finansforvaltningen, for å redusere risiko.

Likviditetsrisiko:

Likviditetsrisikoen i pensjonskassen vurderes som lav, da en til enhver tid har kortsiktige plasseringer som overstiger kortsiktige forpliktelser. Plasseringene i så vel aksjer som rentepapirer anses å være tilstrekkelig likvid. Pensjonskassen har i tråd med gjeldende forskrift, utarbeidet egen strategi for forsvarlig likviditetsstyring i pensjonskassen. Årets premie blir innbetalt av foretaket. Det er til enhver tid midler på driftskontoen (bank) til å dekke løpende utbetalinger.

Kredittrisiko:

Kredittrisiko i pensjonskassens forvaltning vurderes som moderat.

4.6 Likestilling

Pensjonskassen har ingen ansatte og det er derfor ikke iverksatt tiltak for å fremme likestilling og for å forhindre forskjellsbehandling i strid med lov om likestilling mellom kjønnene. Styret består av 5 personer, hvorav en kvinne.

4.7 Etikk

Pensjonskassen tilstreber å følge anerkjente prinsipper samfunnsansvar og etikk i sin drift, noe som er nedfelt i pensjonskassens kapitalforvaltningsstrategi.

4.8 Ytre miljø

Pensjonskassen har ingen drift som anses å ha negativ innvirkning på det ytre miljø.

4.9 Redegjørelse for pensjonskassens utsikter

Driften og den finansielle stillingen i foretakene pensjonskassen er opprettet for er god.

Pensjonskassens styre og administrasjon tilstreber å drive og videreutvikle pensjonskassen til beste for medlemmene, pensjonistene og konsernet.

4.10 Redegjørelse for fortsatt drift

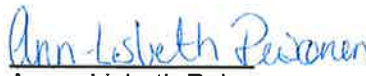
Årsregnskapet er avlagt under forutsetning av fortsatt drift, og at pensjonskassen drives under gjeldende regelverk og rammebetingelser. Årsregnskapet gir etter styrets mening et rettviseende bilde av den finansielle stilling pr 31.12.2017 og av årsresultat for 2017.

Det er etter regnskapsårets slutt ikke inntruffet forhold av vesentlig betydning for pensjonskassens resultat og stilling.

Agder Energi Pensjonskasse

Kristiansand S, 20. mars 2018

Jone Corneliussen
Styrets leder

Ann – Lisbeth Reisænen
Styremedlem

Stein Johnsgård
Styremedlem

Oddvar Berli
Styremedlem

Arne Gunnar Holvik
Daglig leder

Øyvind Østensen
Styremedlem

Årsregnskap
2017
for

Agder Energi Pensjonskasse

Foretaksnr. 986 086 021

Agder Energi Pensjonskasse

Resultat

TEKNISK REGNSKAP	NOTE	2017	2016
<i>Tall i hele tusen</i>			
1. Premieinntekter			
1.1 Forfalte premier, brutto	16	90 840	107 049
1.2 - Avgitte gjenforsikringspremier	17	-100	-100
Sum premieinntekter for egen regning		90 740	106 949
3. Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen			
3.2 Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler		38 581	27 605
3.4 Verdiendringer på investeringer		-48 213	-53 678
3.5 Realisert gevinst og tap på investeringer		213 453	138 729
Sum netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen		203 822	112 656
5. Pensjoner mv.			
5.1 Utbetalte pensjoner mv.			
5.1.1 Brutto	18		
		-63 696	-64 904
Sum pensjoner mv.		-63 696	-64 904
7. Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - særskilt			
7.1 Endring i pensjonskapital mv.	14	-53 845	-44 745
Endring i premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv.	14		
7.3		-161 340	-17 957
7.4 Endring i andre avsetninger	14,15	0	-59 215
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - særskilt investeringsportefølje		-215 184	-121 917
9. Forsikringsrelaterte driftskostnader			
9.1 Forvaltningskostnader		-2 062	-1 682
9.2 Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader		-5 618	-5 313
Sum forsikringsrelaterte driftskostnader	19	-7 680	-6 994
10. Andre forsikringsrelaterte kostnader		-1 246	-0
11. Resultat av teknisk regnskap		6 756	25 790

Agder Energi Pensjonskasse

Resultat

IKKE-TEKNISK REGNSKAP	NOTE	2017	2016
<i>Tall i hele tusen</i>			
12. Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen			
12.2 Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler		4 348	2 760
12.4 Verdiendringer på investeringer		-5 434	-5 368
12.5 Realisert gevinst og tap på investeringer		24 056	13 873
Sum netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen		22 971	11 265
Forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen			
14.			
14.1 Forvaltningskostnader		-232	-168
14.2 Andre kostnader		-0	0
Sum forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen	19	-233	-168
15. Resultat av ikke-teknisk regnskap		22 738	11 097
16. Resultat før skattekostnader		29 494	36 887
17. Skattekostnader	26	-14 464	0
20. TOTALRESULTAT	25	15 030	36 887
Overført fra/til egenkapital	25	-15 030	-36 887
SUM OVERFØRT		-15 030	-36 887

Agder Energi Pensjonskasse

Balance

EIENDELER	NOTE	31.12.2017	31.12.2016
<i>Tall i hele tusen</i>			
EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN			
2. Investeringer			
2.4 Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi			
2.4.1 Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	2	197 028	179 273
2.4.2 Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	3	62 210	88 308
2.4.3 Utlån og fordringer	5	19 922	5 472
Sum investeringer		279 160	273 053
3. Fordringer			
3.1 Fordringer knyttet til premieinntekter		0	680
3.2 Andre fordringer		1 385	291
Sum fordringer	8	1 385	971
SUM EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN		280 545	274 024
EIENDELER I KUNDEPORTEFØLJEN			
8. Investeringer i investeringsvalgporteføljen			
8.4 Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi			
8.4.1 Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	2	1 668 746	1 439 375
8.4.2 Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	3	526 888	709 024
8.4.3 Utlån og fordringer	5	168 731	43 931
Sum investeringer i investeringsvalgporteføljen		2 364 366	2 192 330
SUM EIENDELER I KUNDEPORTEFØLJEN		2 364 366	2 192 330
SUM EIENDELER		2 644 910	2 466 355

Agder Energi Pensjonskasse

Balanse

EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSE	NOTE	31.12.2017	31.12.2016
<i>Tall i hele tusen</i>			
10. Innskutt egenkapital		120 000	120 000
11. Opptjent egenkapital			
11.2 Annen opptjent egenkapital		144 583	129 553
Sum opptjent egenkapital		144 583	129 553
Forsikringsforpliktelser i livsforsikring - særskilt investeringsportefølje			
14.			
14.1 Pensjonskapital mv.	14	1 554 200	1 500 356
14.2 Tilleggsavsetninger	14	69 752	69 752
14.3 Premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv.	14,15	739 918	622 222
Sum forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser		2 363 871	2 192 330
15. Avsetninger for forpliktelser			
15.2 Forpliktelser ved skatt			
15.2.2 Forpliktelser ved utsatt skatt	21	14 338	0
Sum avsetninger for forpliktelser		14 338	0
16. Forpliktelser			
16.1 Finansielle derivater	4	553	6 699
16.2 Forfalte, ikke betalte pensjoner og utløsningsbeløp	9	22	16 212
16.3 Andre forpliktelser	9	1 543	1 560
Sum forpliktelser		2 118	24 471
SUM EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSE		2 644 910	2 466 355

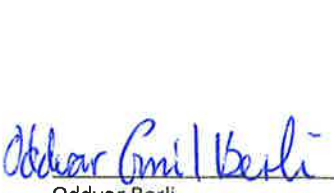
Agder Energi Pensjonskasse

Kristiansand S, 20. mars 2018

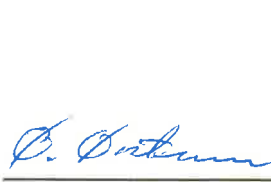

Jone Corneliussen
Styrets leder

Ann-Lisbeth Reisænen
Styremedlem

Stein Johnsgård
Styremedlem

Oddvar Berli
Styremedlem

Anne Gunnar Holvik
Daglig leder

Øyvind Østensen
Styremedlem

Agder Energi Pensjonskasse

EGENKAPITALOPPSTILLING

Egenkapital	2017	2016
<i>Tall i hele tusen</i>		
Innskutt egenkapital 01.01	120 000	120 000
Innbetalt i året	0	0
Innskutt egenkapital 31.12	120 000	120 000
Annen opptjent egenkapital 01.01	129 553	92 666
Tilført egenkapital/resultat belastet ved disponering	15 030	36 887
Annet opptjent egenkapital 31.12	144 583	129 553

Agder Energi Pensjonskasse

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

2017

2016

Tall i hele tusen

Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter

Innbetalt til premiefond/Innbetalt premie	47 197	57 680
Netto utbetalt ved flytting (inn +/- ut -)	0	0
Finansinntekter	279 982	183 215
Utbetalte pensjoner mv.	-63 696	-64 904
Forsikringsrelaterte driftskostnader, inkl. reassurans	-8 012	-7 263
Andre forsikringsrelaterte kostnader	-1 246	-0
Betalte skatter	-125	0
Endring i periodiseringer	-16 621	32
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	237 478	168 761

Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter

Netto investert i aksjer og andeler	-283 676	-216 016
Netto investert i obligasjoner og rentepapir	185 448	24 894
Netto investert i andre finansielle eiendeler	0	0
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-98 228	-191 122

Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter

Innbetaling egenkapital	0	0
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	0	0

Likviditetsbeholdning 1.1.	49 403	71 763
Netto kontantstrøm for perioden	139 250	-22 361
Likviditetsbeholdning 31.12.	188 653	49 403

NOTER

NOTE 1 - PRINSIPNOTE

Regnskapet er avlagt i samsvar med norsk regnskapslov og grunnleggende regnskapsskikk i Norge, samt satt opp i henhold til gjeldende forskrift fastsatt av Finansdepartementet 20. desember 2011 med hjemmel i lov av 17. juli 1998 om årsregnskap mv.

Finansielle eiendeler

Finansielle instrumenter måles og innregnes i samsvar med IAS 39, som deler finansielle eiendeler inn i følgende kategorier:

- Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet
- Investeringer som holdes til forfall
- Utlån og fordringer

Regnskapsprinsipper for pensjonskassens kategorier av finansielle eiendeler beskrives nærmere i de følgende avsnitt.

Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi

Aksjer og andeler

Aksjer og andeler måles til virkelig verdi med verdiendring over resultatregnskapet og består av Investeringer i aksjer, aksjefond, private equity andeler og hedgefond. Virkelig verdi på børnoterte aksjer og andeler verdsettes til sluttkurs fastsatt av Oslo Børs eller tilsvarende markedsplasser for utenlandske investeringer. Virkelig verdi av øvrige aksjer og andeler fastsettes ved bruk av anerkjente verdsettelsesteknikker.

Obligasjoner og andre verdipapir med fast avkastning

Obligasjoner og andre verdipapir med fast avkastning måles til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet og består av obligasjoner og rentefond. Virkelig verdi på noterte investeringer fastsettes til offentlige omsetningskurser. For investeringer hvor det ikke foreligger omsetningskurs, beregnes kursen ut fra avkastningskurven for verdipapirets respektive sektor.

Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost

Investeringer som holdes til forfall

Obligasjoner og andre finansielle eiendeler med faste eller bestembare kontantstrømmer og bestemt innløsningsdato hvor pensjonskassen har intensjon om og evne til å holde investeringen til forfall, er klassifisert som investeringer holdt til forfall. Disse investeringene regnskapsføres til amortisert kost basert på internrentemetoden. Nedskrivning av investeringer som holdes til forfall gjennomføres over resultatet dersom det foreligger vesentlig eller varig verdifall.

Utlån og fordringer

Finansielle eiendeler med faste eller bestembare kontantstrømmer som ikke er notert i et aktivt marked, er klassifisert som utlån og fordringer. Finansielle eiendeler klassifisert som utlån og fordringer måles til amortisert kost ved hjelp av en effektiv rentemetode. Nedskrivning av utlån og fordringer gjennomføres over resultatet dersom det foreligger objektive indikasjoner på verdifall.

Valutaomregning av transaksjoner i utenlandsk valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til kursen på transaksjonstidspunktet. Markedsverdi for finansielle eiendeler og pengeposter i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner ved å benytte balansedagens kurs. Valutarisiko knyttet til utenlandske eiendeler er søkt redusert med terminkontrakter som verdiberegnes etter balansedagens terminkurs.

Forvaltning av investeringsvalg- og selskapsporteføljen

Pensjonskassens eiendeler og avkastning på disse fordeles prosentvis etter en algoritme som omfatter pensjonskassens selskapskapital og kundemidler etter årsoppgjørdisposisjoner.

Erstatningsytelser og forsikringstilfeller

Erstatningsytelser kostnadsføres med forfalte beløp. Ved dødsfall avsettes fulle premiereserver for de eventuelle nye barne- og ektefellepensjoner. Ved uførehendelser avsettes det etter karenperiodens utløp fulle premiereserver for å dekke uførepensjon og premiefritak for alderspensjon, ektefelle- og barnpensjoner. For uførehendelser som kan ha oppstått og hvor karenperioden ikke er avløpt, avsettes periodens opptjente risikopremie for uførepensjoner som IBNR (inntrufne, ikke rapporterte uføretilfeller).

Forsikringsmessige avsetninger

De forsikringsmessige avsetningene består av premiereserve, tilleggsavsetninger, og premiefond. Premiereserve er kontantverdien av totale pensjonsforpliktelser med fradrag for kontantverdien av fremtidige premier regnet etter lineær premie- og reserveberegning. Ved beregning av premiereserve benyttes det dynamiske dødelighetsgrunnlaget K2013. K2013 ble innført 01.01.14 og det er foretatt en oppreservering etter retningslinjer gitt av Finanstilsynet. Pensjonskassen er pr 31.12.15 fullt oppreservert til K2013. Premiereserven er beregnet med en grunnlagsrente på 3 % frem til 01.01.12, 2,5 % fra 01.01.2015 og 2 % deretter. Administrasjonsreserven utgjør 4 % av premiereserven. Tilleggsavsetninger skal dekke fremtidig negativt finansresultat i forhold til pensjonskassens grunnlagsrente og visse typer endringer i det actuarielle grunnlaget. Premiefondet er innbetalt/opptjente midler som kan benyttes til dekning av fremtidig premie og sikring av reguleringstillegg til pensjoner. Premiefondet inngår også som en del av pensjonskassens bufferkapital. Fondet blir tilført 2 % årlig rente.

Inntekter

Bruttopremier inntektsføres med de beløp som forfaller i året. Avgitt gjenforsikring fremkommer som egen linje i resultatregnskapet. Periodisering av opptjent premie ivaretas ved avsetning til premiereserve i forsikringsfondet. Inntekter og kostnader knyttet til finansielle eiendeler inneholder både realiserte poster og urealiserte verdiendringer. Netto inntekter fra investeringer fordeles mellom investeringer i kollektivporteføljen og investeringer i selskapsporteføljen i forhold til gjennomsnittlig forvaltet kapital igjennom året.

Risikoutjevningfond

Dersom risikoresultatet er positivt, kan inntil 50 % av dette avsettes til risikoutjevningfondet. Dette fondet kan i senere år benyttes til dekning av negativt risikoresultat. Bevegelser i risikoutjevningfondet føres som en resultatdisponering.

Regnskapsmessig behandling av flytting

Fratrådte medlemmer uten straks begynnende pensjon får en oppsatt rettighet i pensjonskassen.

Skatt

Skattekostnadene i resultatregnskapet består av alminnelig inntektsskatt og formuesskatt.

Skattekostnad knyttet til alminnelig inntektsskatt består av betalbar skatt og årets endring i balanseført utsatt skatt/skattefordel. Betalbar skatt beregnes som 24 % av årets skattemessige resultat. Utsatt skatt/skattefordel beregnes ut fra skattbare midlertidige forskjeller utenfor fritaksmetoden i selskapsporteføljen. Midlertidige forskjeller i kundeporteføljen har ikke sannsynlig fremtidig utnyttelse da disse vil gå til forsikringstekniske avsetninger når disse blir realisert. Kassen fører i utgangspunktet ikke utsatt skattefordel da det ikke er tilstrekkelig sannsynliggjort bruken av denne.

Formuesskatt beregnes skattemessig netto formue fastsatt i henhold til skatteloven kapittel 4. Skattesats for formuesskatt er 0,15 %.

NOTE 2 - AKSJER OG ANDELER

Aksjefond

	Antall	Kostpris	Markeds- verdi	Mer/mindre- verdi
Nordea Stabile Aksjer Global Etisk	129 670	322 709	330 561	7 851
KLP Aksje Global Indeks II	75 283	139 050	179 598	40 549
KLP AksjeNorden Indeks	4 288	14 514	18 482	3 968
KLP AksjeNorge Indeks	11 745	24 503	29 564	5 061
Storebrand Global Multifaktor	38 605	72 306	86 579	14 272
Egerton Capital Equity Fund NOK	1 474 721	179 385	249 582	70 197
Aberdeen Global EM Eqt Fund G2	460	42	42	0
Aberdeen GI EM G2 - SRI	754 124	64 648	67 856	3 209
Sum aksjefond		817 157	962 264	145 107
<i>Andel selskapsportefølje</i>			101 616	
<i>Andel investeringsvalgportefølje</i>			860 647	

Andre fond

	Antall	Kostpris	Markeds- verdi	Mer/mindre- verdi
PIMCO GCOF H2N Alt S2	47 239	50 000	50 089	89
AKO Fund Limited L/S class C3	41 618	106 580	143 669	37 089
AKO Global UCITS Class CF	124 798	125 000	159 141	34 141
Securis I Fund, share class G	242 878	166 320	150 955	-15 365
Lansdowne DM LS NR H2N Alt	773 384	77 338	77 021	-317
Sum hedgefond		525 239	580 875	55 636
<i>Andel selskapsportefølje</i>			61 341	
<i>Andel investeringsvalgportefølje</i>			519 534	

Eiendomsfond

	Antall	Kostpris	Markeds- verdi	Mer/mindre- verdi
DNB Scandinavian Propfund 4 KS	1 849 813	180 700	223 582	42 882
Storebrand Eiendomsfond Norge KS	29 181 558	32 300	36 365	4 065
DNB Scand. Prop. HM IS	147 863	14 850	15 911	1 061
DNB Scand. Prop. HM AS	1 500	150	161	11
Pareto Eiendomsfelleskap IS		37 264	46 151	8 887
Pareto Eiendomsfelleskap AS	390	399	466	67
Sum eiendomsfond		265 663	322 636	56 973
<i>Andel selskapsportefølje</i>			34 071	
<i>Andel investeringsvalgportefølje</i>			288 565	

Total andel aksjer og andeler

Selskapsportefølje	197 028
Investeringsvalgportefølje	1 668 746

Aksjefond er bokført og verdsatt til markedspris.

Porteføljene forvaltes/administreres av DNB Asset Management, Nordea Investment Management, Storebrand Asset Management, Gabler Investment Consulting og Pareto Alternative Investments.

Risikoprofilen i aksjeporteføljen:

Pensjonskassen har gjennom året har eksponering mot 1 aksjefond med eksponering mot det norske markedet, 4 aksjefond med eksponering mot det internasjonale markedet og 5 hedgefond.

Den samlede aksjeeksponeringen har variert mellom 34,2 % og 36,5 % året gjennom. Eksponeringen mot hedgefond har variert mellom 20,4 % og 22,8 %. Summen av aksjefond i norske og globale markeder utgjorde ved utgangen av 2017 36,5 % av totalporteføljen, andelen hedgefond utgjorde 22,0 % på samme tidspunkt. Hovedvekten av aksjeeksponeringer er mot det globale aksjemarkedet. Pensjonskassens aksjeinvesteringer er bredt diversifisert.

NOTE 3 - OBLIGASJONER OG ANDRE VERDIPAPIRER MED FAST AVKASTNING

Obligasjoner

	Pålydende	Kostpris	Markeds- verdi	Mer/mindre- verdi	Påløpte renter
Statsobligasjoner	17 000	18 275	17 809	-467	315
Eiendoms- og boligkreditt	30 000	30 267	31 398	1 131	417
Bank og kredittforetak	129 000	129 820	130 955	1 135	1 500
Kommune/fylkeskommune	74 000	74 438	75 100	661	684
Privat sektor	76 000	76 605	77 065	460	613
Sum obligasjoner		329 406	332 326	2 920	3 529
<i>Andel selskapsportefølje</i>			35 094		373
<i>Andel investeringsvalgportefølje</i>			297 232		3 156

Beholdningen er bokført og verdsatt til observert markedsverdi.

Rentepapirene består av norske obligasjoner. 93,5 % er notert og omsatt på norsk børs.

Gjennomsnittlig effektiv rente er 2,44 % beregnet utfra gjennomsnittlig beholdning og bokført renteinntekt på TNOK 7 915.

Obligasjons- og rentefond

	Pålydende	Kostpris	Markeds- verdi	Mer/mindre- verdi
Nordea Likviditet Pensjon	1 485	1 479	1 504	25
Nordea Global High Yield	43 771	41 323	37 373	-3 950
Nordea Global High Yield	103 727	99 405	88 565	-10 840
Templeton Global Bond Fund	11 875 691	116 642	125 526	8 884
Bluebay total Ret. Credit Fund	242	239	274	36
Sum obligasjons- og rentefond		259 088	253 243	-5 845
<i>Andel selskapsportefølje</i>			26 743	
<i>Andel investeringsvalgportefølje</i>			226 500	
Total andel obligasjoner og verdipapirer med fast avkastning			589 098	
Selskapsportefølje			62 210	
Investeringsvalgportefølje			526 888	

Porteføljene forvaltes/administreres av DNB Asset Management, Nordea Investment Management og Gabler Investment

NOTE 4 - FINANSIELLE DERIVATER

FX Produkter

		Markeds- verdi
FX Forward	AUD/NOK	-10
FX Forward	CAD/NOK	18
FX Forward	CHF/NOK	15
FX Forward	EUR/NOK	124
FX Forward	GBP/NOK	-16
FX Forward	HKD/NOK	-15
FX Forward	JPY/NOK	46
FX Forward	SGD/NOK	-12
FX Forward	USD/NOK	-704
FX Produkter		-553
	<i>Andel selskapsportefølje</i>	<i>-58</i>
	<i>Andel investeringsvalgportefølje</i>	<i>-495</i>

Porteføljene forvaltes av Nordea Investment Management.

NOTE 5 - UTLÅN OG FORDRINGER

	2017	
Bankinnskudd	188 653	
Sum utlån og fordringer	188 653	
	<i>Andel selskapsportefølje</i>	<i>19 922</i>
	<i>Andel investeringsvalgportefølje</i>	<i>168 731</i>

Pr. 31.12 utgjorde bundne midler på skattetrekkskontoen TNOK 2 722.

NOTE 6 - HIERARKIET, FINANSIELLE INSTRUMENTER MÅLT TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTAT

	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3 Ikke	Balanseført
	Børsnoterte	Observerbar	observerbar	verdi per
	priser	input	input	31.12
Aksjer og andeler	0	962 264	903 511	1 865 775
Obligasjoner	310 579	278 518	0	589 098
Derivater	0	0	-553	-553
Bank	0	188 653	0	188 653
Totalt	310 579	1 429 435	902 958	2 642 972

NOTE 7 - FINANSIELL RISIKO

Finansiell risiko

Finansiell risiko er knyttet til investeringer i aksjer, rentebærende verdipapirer, eiendom og hedgefond. Investeringer foretas hovedsakelig i verdipapirfond. Den finansielle risikoen omfatter markeds-, rente-, kreditt-, valuta- og likviditetsrisiko. Gjeldende finansstrategi setter rammer for den løpende risikotagningen.

Markedsrisiko

Pensjonskassens største risiko ansees å være markedsrisiko, dvs. risikoen for fall i eiendelens verdier. Markedsrisikoen knyttet til pensjonskassens investeringer estimeres ved bruk av definerte stressparametere for hver aktivaklasse samt forutsetninger om hvordan utviklingen i de ulike aktivaklassene samvarierer. Forholdet mellom markedsrisiko og bufferkapital følges løpende og uttrykkes gjennom måltallet "risikokapitalutnyttelse". Det er etablert et "trafikklys"-system som angir toleransegrenser i form av grønt, gult og rødt lys med tilhørende tiltak. Pr. 31.12.17 er risikokapitalutnyttelsen på 36,5 %. Risikokapitalutnyttelse <75% ansees som tilfredsstillende.

Renterisiko

Pensjonskassen har ved utgangen av 2017 investeringer i rentebærende papirer på ca. MNOK 777,5. Pensjonskassen hadde en moderat renterisiko ved utgangen av året. Markedsverdivektet durasjon er på 2,32 år. Porteføljeverdien vil falle med ca. MNOK 14,5 ved et parallelt skift i rentekurven på +1%. Verdien vil stige tilsvarende ved et rentefall.

Kredittrisiko

Pensjonskassens kredittrisiko ansees som moderat. Kredittrisikoen styres gjennom rammer for største engasjement og rating. Hovedtyngden av pensjonskassens renteinvesteringer skal være innenfor "investment grade". En mindre andel av renteporteføljen er investert i global high yield obligasjonsfond.

Valutarisiko

Alle plasseringer i utenlandske rentefond valutasikres. Det er investert i en valutasikret NOK klasse. Valutasikring av utenlandske aksjeplasseringer vurderes løpende. Pensjonskassens netto tilgodehavende i norske kroner skal til enhver tid minst motsvare 70% av de forsikringstekniske avsetninger. Pensjonskassen er per i dag eksponert for valutarisiko på 19,1 % på sine utenlandske aksjeinvesteringer.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisikoen i pensjonskassen vurderes som lav, da en til enhver tid har kortsiktige plasseringer som overstiger kortsiktige forpliktelser. Plasseringene ansees å være tilstrekkelig likvid. Pensjonskassen har i tråd med gjeldende forskrift, utarbeidet en egen likviditetsstrategi.

NOTE 8 - FORDRINGER

	2017	2016
Premiefordringer	0	0
Fordringer på forvalter	374	291
Andre fordringer	1 011	680
Sum andre fordringer	1 385	971

NOTE 9 - AVSETNING FOR FORPLIKTELSER

	2017	2016
Forfalte, ikke betalte pensjoner og utløsningsbeløp	22	16 212
Skyldig offentlige avgifter	1 536	1 510
Gjeld til andre	7	49
Sum avsetning for forpliktelser	1 565	17 772

NOTE 10 - SOLVENSMARGIN

	2017	2016
Innskutt kjernekapital	120 000	120 000
Opptjent egenkapital	144 583	129 553
Fradrag urealisert verdi selskapsport.	-25 750	-34 100
Ansvarlig kapital	238 833	215 453
50 % av risikoutjevningfond	0	0
50 % av tilleggsavsetninger	34 876	34 876
Sum annen solvensmarginkapital	34 876	34 876
Solvensmarginkapital	273 709	250 329
Minstekrav til solvensmargin	91 951	84 695
Samlet solvensmarginkapital i % av solvensmarginkrav	297,7 %	295,6 %

NOTE 11 - KAPITALAVKASTNING**Kapitalavkastning på investeringsvalgporteføljen**

	2017	2016	2015	2014	2013
Verdijustert avkastning	9,3 %	5,5 %	6,4 %	11,2 %	11,7 %
Bokført avkastning	9,3 %	5,5 %	6,4 %	11,2 %	11,7 %

Kapitalavkastning på selskapsporteføljen

	2017	2016	2015	2014	2013
Verdijustert avkastning	9,3 %	5,5 %	6,4 %	11,2 %	11,7 %
Bokført avkastning	9,3 %	5,5 %	6,4 %	11,2 %	11,7 %

Da det er felles forvaltning vil avkastningen være lik for investeringsvalg- og selskapsportefølje.

NOTE 12 - BESKRIVELSE AV PENSJONSORDNINGENE

Agder Energi Pensjonskasse er pensjonskasse for ansatte i Agder Energi - konsernet, med disse selskapene:

Agder Energi Vannkraft AS
Agder Kraftforvaltning AS
Agder Energi Varme AS
Finndøla Kraftverk I/S
LOS AS
LOS Energy AS
Agder Energi AS
Agder Energi Nett AS
Arendals Vasdrags Brukseierfor.
Otra Kraft DA
Otera Infra AS
Otteraaens Brugseierforening

Pensjonskassen ble opprettet 1. januar 2003. Pensjonskassens formål er å yte pensjoner til medlemmene og deres etterlatte i henhold til forsikringsavtalene.

Pensjonskassen har en offentlig tjenestepensjonsordning og vilkårene er i tråd med inngått avtaleverk mellom arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner. I tillegg administrerer pensjonskassen fra og med 2011 to mindre pensjonsordninger etter lov om foretakspensjon.

Pensjonsordningene i pensjonskassen er lukket for nye medlemmer.

Pensjonskassen er en selvstendig juridisk enhet med eget styre. 3 styremedlemmer er utnevnt av konsernstyret i Agder Energi, herav ett eksternt styremedlem, mens 2 representanter er valgt blant de aktive medlemmene.

Medlemmer (antall):	2017	2016
Premiebetalende medlemmer/aktive	405	433
Fripoliser/oppsatte rettigheter	508	511
Pensjonister (antall):		
Sum pensjonister	692	689
<i>Alderspensjon</i>	451	440
<i>Uførepensjon</i>	83	85
<i>Etterlattepensjon</i>	153	157
<i>Barnepensjon</i>	5	7

NOTE 13 - VIRKNINGEN AV ENDRINGER I FORUTSETNINGER I PENSJONSORDNINGEN

Effekten av en umiddelbar 25 % økning i uførehyppegigheten vil med dagens bestand innebære en belastning på 2,01 millioner kroner på årets risikoresultat. Effekten av en permanent økning på 15 % i uførehyppegigheten vil være en økning i pensjonskapital på 5,47 millioner kroner. Tilsvarende vil en permanent 10 % reduksjon i dødeligheten med dagens bestand innebære en økning i pensjonskapitalen på 40,0 millioner kroner.

NOTE 14 - ENDRINGER I FORSIKRINGSMESSIGE FORPLIKTELSE

	Premie- reserve	Tilleggs- avsetninger	Premiefond
Inngående balanse	1 500 356	69 752	622 222
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser			
Netto resultatførte avsetninger	53 845	0	11 794
Avkastningsresultat tilordnet kontrakter med garanterte ytelser			149 546
Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene			
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	53 845	0	161 340
Ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser			
Overføringer mellom fond			
Overføring til/fra pensjonsforetaket			-43 643
Sum ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	0	0	-43 643
Utgående balanse	1 554 200	69 752	739 918

Pensjonskassen har kun 1 bransje: Ytellesbaserte pensjonsordninger med investeringsvalg.

NOTE 15 - PREMIEFOND

	2017	2016	2015	2014	2013
Premiefond 01.01.	622 222	653 634	410 932	266 878	252 670
Innbetalt til premiefond	47 197	57 680	152 054	97 421	84 149
Belastet premie	-90 840	-107 049	-100 167	-105 930	-94 785
Fordring premie	0	0	0	0	-312
Garantert rente	11 794	11 559	7 371	5 784	4 851
Overført til andre ordninger	0	0	0	0	-24 476
Overskuddsdisponering	149 546	6 398	183 444	146 779	44 781
Premiefond 31.12.	739 918	622 222	653 634	410 932	266 878

Premiefondet per 31.12.2017 utgjør 815 % av årets premie på TNOK 90 840.

Premiefond fordelt pr medlemsselskap	2017	2016	2015	2014	2013
Agder Energi Vannkraft AS	156 951	135 440	131 494	83 973	56 551
Agder Energi Vannkraft LOF	0	0	0	2 703	2 093
Agder Kraftforvaltning AS	27 257	23 676	23 058	10 479	6 091
Solvea AS	0	0	0	0	19 317
Agder Energi Varme AS	5 336	6 306	6 135	4 017	2 764
Finndøla Kraftverk I/S	2 036	2 837	3 059	2 043	1 367
LOS AS	34 899	33 017	33 864	20 595	14 457
Los Energy AS	3 835	0	0	0	0
Agder Energi AS	160 766	139 980	136 509	85 026	35 441
Agder Energi Nett AS	172 135	138 640	158 867	96 643	56 361
Arendals Vasdrags Brukseierfor.	1 782	1 498	1 587	1 169	824
Otra Kraft DA	11 449	9 837	10 148	5 343	3 493
Otera AS	0	0	5 735	4 631	2 958
Otera Infra AS	162 334	130 009	142 070	93 533	64 476
Otteraaens brugseierforening	1 139	982	1 109	777	685
Sum premiefond 31.12.	739 918	622 222	653 634	410 932	266 878

NOTE 16 - SPESIFIKASJON AV PREMIEINTEKTER

	2017	2016
Brutto forsikringsteknisk premie	77 387	76 859
Administrasjonspremie	5 849	5 960
Premie for rentegaranti	5 992	22 810
Premie for fortjenesteelement	1 612	1 420
Sum forfalt premie	90 840	107 049

NOTE 17 - GJENFORSIKRING

Det er inngått reassuranseavtale med Arch Re som dekker inntil MNOK 100.

Pensjonskassen bærer en egenandel på TNOK 9 000.

Avtalen har en årskostnad i 2017 på TNOK 100.

Det har ikke skjedd hendelser som kan defineres som unormale eller som har medført ekstraordinære økonomiske avsetninger.

NOTE 18 - SPESIFIKASJON AV UTBETALTE PENSJONER

	2017	2016
Alderspensjoner	48 063	49 017
Uførepensjoner	5 562	5 611
Ektefellepensjoner	10 230	10 093
Barnpensjoner	402	518
Samordning	-561	-335
Sum pensjoner	63 696	64 904

NOTE 19 - FORVALTNINGS- OG ADMINISTRASJONSKOSTNADER

	2017	2016
Forvaltningskostnader selskapsportefølje	232	168
Rentekostnad ansvarlig lån	0	0
Sum kostnader selskapsportefølje	233	168
Administrasjonshonorar	4 746	4 693
Honorar lovpålagt revisjon inkl.mva	230	243
Styrehonorar(*Se note 22)	120	120
Forvaltningskostnader investeringsvalgportefølje	2 062	1 682
Kontingent, inkl. finanstillingsavgift	155	144
Andre administrative kostnader	367	113
Sum kostnader Investeringsvalgportefølje	7 680	6 994

NOTE 20 - RESULTATANALYSE OG OVERSKUDDSDDELING

	2017	2016
Risikoresultat		
Risikoresultat før reassuranse	-1 156	6 498
Reassuranse premie	-100	-100
Reassuranseresultat	-100	-100
Netto risikoresultat etter reassuranse	-1 256	6 398
Endring i erstatningsreserve	905	0
Risikoresultat	-352	6 398
Renteresultat		
Netto finansinntekter til investeringsvalgporteføljen	203 822	112 656
Garanterte renter reserve	-42 482	-41 882
Garanterte renter premiefond	-11 794	-11 559
Renteresultat	149 546	59 215
Kostnadsresultat		
Dekn.bidrag fra premie og reserve	8 429	8 555
Resultat driftskostnader inkl forvaltningskostnader	-8 926	-6 994
Administrasjonsresultat	-497	1 560
Samlet resultat	148 697	67 174
Premie for renterisiko	5 992	22 810
Fortjenestemargin for forsikringsrisiko	1 612	1 420
<i>Teknisk resultat før disponering</i>	<i>156 302</i>	<i>91 403</i>
Til/fra tilleggsavsetninger	0	-59 215
Netto resultat	156 302	32 188
Disponering av tekniske resultater		
til premiefond	-149 546	-6 398
Resultat etter disponering	6 756	25 790
Teknisk resultat fra regnskap	6 756	25 790
Ikke-teknisk resultat	22 738	11 097
Skattekostnader	-14 464	0
Total resultat	15 030	36 887
Overført til/fra risikoutjevningfond	0	0
Overført til/fra egenkapital	-15 030	-36 887

NOTE 21 - SKATT

Utsatt Skatt	31.12.2017	01.01.2017	Endring
Urealisert gevinst/tap i kundeporteføljen	233 585	273 785	-40 201
Sum ikke skattbare midlertidige forskjeller	233 585	273 785	-40 201
Skattbare midlertidige forskjeller		5 915	-5 915
Midlertidige forskjeller	233 585		233 585
Fremførbart underskudd	-171 244	-231 767	60 524
Netto midlertidige forskjeller til beregning av utsatt skatt/skattefordel	62 341	-225 852	288 193
Beregnet utsatt skatt	14 338	0	14 338
Bokført utsatt skatt/skattefordel	14 338	0	14 338

Årets skattekostnad fordeler seg på:	2017	2016
Betalbar skatt	0	0
Avsatt skatt formue	0	0
Endring i utsatt skatt	14 338	0
For mye/lite avsatt skatt tidligere år	125	0
Skattekostnad	14 464	0

Beregning av årets skattegrunnlag		
Resultat før skattekostnad	29 494	36 887
Endring RUF	0	0
Endring permanente forskjeller	-15 706	-3 604
Endring midlertidige forskjeller	48 213	55 075
Benyttet fremførbart underskudd	-62 001	-88 357
Årets skattegrunnlag	0	0

Årets betalbare skatt 0 0

Skattepliktig formue	-145 762	-43 796
Betalbar skattekostnad formue (0,3 %)	0	0
Avsatt skatt formue	0	0

NOTE 22 - ANSATTE, YTELSER OG LÅN TIL LEDENDE PERSONER

Det var i 2017 ingen ansatte i pensjonskassen.

Det er utbetalt styrehonorar med til sammen TNOK 120 i 2017.

Oddvar Berli	40
Øyvind Østensen	40
Ann Lisbeth Reisænen	40
Sum for 2017	120

Administrasjonshonorar til Gabler Pension Services AS inkluderer arbeid utført av daglig leder i pensjonskassen. Daglig leder mottar ikke godtgjørelse direkte fra pensjonskassen. Ingen medlemmer i styret eller andre har avtale om bonus, lån, overskuddsfordeling, opsjoner eller andre fordeler fra pensjonskassen.

NOTE 23 - TRANSAKSJONER MED NÆRSTÅENDE PARTNER

Pensjonskassen har mottatt premieinnbetaling fra sine medlemselskap i 2017 :

Agder Energi Vannkraft AS	8 564
Agder Kraftforvaltning AS	4 225
Agder Energi Varme AS	959
Finndøla Kraftverk I/S	0
LOS AS	2 900
Los Energy AS	0
Agder Energi AS	4 428
Agder Energi Nett AS	15 022
Arendals Vasdrags Brukseierforening	0
Otra Kraft DA	0
Otera Infra AS	10 966
Otteraaens Brugseierforening	131
Sum innbetalt	47 197

Til generalforsamlingen i Agder Energi Pensjonskasse

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Agder Energi Pensjonskasses årsregnskap som viser et overskudd på kr 15 030 186. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2017, resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2017, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av årsberetningen, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik internkontroll som den finner nødvendig

for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av internkontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimaterne og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifierer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Kristiansand, 20. mars 2018
PricewaterhouseCoopers AS

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Reidar H.', is written over the printed name.

Reidar Henriksen
Statsautorisert revisor